

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA MANAŽMENTU KULTÚRY A TURIZMU

BAKALÁRSKA PRÁCA

2011

Patrícia Prekopová

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

MOŽNOSTI ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V OBLASTI
MALÝCH KARPÁT

Bakalárska práca

Študijný program: kulturológia v špecializácii riadenie kultúry a turizmu

Školiace pracovisko: Katedra manažmentu kultúry a turizmu FF UKF v Nitre

Školiteľ: PhDr. Marián Žabenský

Nitra 2011

Patricia Prekopová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že bakalársku prácu som vypracovala samostatne s použitím literatúry, ktorú uvádzam v zozname Literatúra a pramene.

V Nitre dňa 18.4.2011

.....
Patricia Prekopová

Pod'akovanie

Ďakujem školiteľovi PhDr. Mariánovi Žabenskému za odbornú pomoc pri zostavovaní bakalárskej práce.

ABSTRAKT

Patrícia Prekopová,

spracovanie bakalárskej práce na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta, katedra manažmentu kultúry a turizmu.

Bratislava 2011, 45 s.

Práca bola napísaná s cieľom priblížiť súčasný stav riešenej problematiky, a tým je cestovný ruch. V kapitole číslo tri je podrobne definovaný pojem cestovný ruch, jeho vznik, história a systém, ako aj delenie. Ďalej je tam uvedený popis rozvoja cestovného ruchu na Slovensku, jeho priority a vplyv štátu na legislatívu. Uvedené sú aj možnosti financovania rozvoja regiónov prostredníctvom fondov z Európskej únie. Spomenuté sú aj Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva a Deklarácia Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane kultúrneho dedičstva, kde sú zdôraznené základné princípy ochrany, označenia a prezentovania národného prírodného a kultúrneho dedičstva. V kapitole číslo štyri je detailne popísaná oblasť pohoria Malé Karpaty. Uvedená je analýza súčasného stavu, ktorá zahŕňa polohu, históriu a súčasný stav oblasti Malých Karpát. Ďalej je to prírodný potenciál, akým je povrch a reliéf územia, chránené územia a rezervácie, klimatické a hydrologické pomery a aj fauna a flóra. V tejto časti je zobrazený obrázok symbolu Malých Karpát, ako aj mapa maloplošných chránených území chránenej krajinnej oblasti Malé Karpaty. Nasleduje popis kultúrnych a historických pamiatok, ktorý zahŕňa architektonické a sakrálne pamiatky, kultúrno-osvetové zariadenia, pamätníky, folklór a archeologické náleziská.

Poslednou časťou kapitoly sú organizované podujatia, akými sú kultúrne podujatia, športové a obchodné udalosti a turistické podujatia. Na záver je vypracovaná aj SWOT analýza cestovného ruchu v Malých Karpatoch

Významom celej práce bolo definovať oblasť pohoria Malé Karpaty, ako región, kde sú skvelé možnosti pre rozvoj cestovného ruchu, prostredníctvom detailného popisu prírodného a kultúrno-historického potenciálu.

Kľúčové slová: cestovný ruch, Malé Karpaty, rozvoj cestovného ruchu, chránené územie, prírodný potenciál, kultúrno-historický potenciál, prírodné a kultúrne dedičstvo.

OBSAH

ABSTRAKT

OBSAH

ÚVOD	1
1 CIELE PRÁCE	2
2 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA	3
3 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ	4
3. 1 Charakteristika cestovného ruchu	4
3. 1. 1 Vznik a vývoj cestovného ruchu	4
3. 1. 2 Definícia cestovného ruchu	6
3. 2 Systém cestovného ruchu	7
3. 2. 1 Štruktúra systému cestovného ruchu	7
3. 2. 2 Vonkajšie prostredie systému cestovného ruchu	9
3. 2. 3 Druhy a formy cestovného ruchu	10
3. 3 Rozvoj cestovného ruchu v Slovenskej republike	11
3. 3. 1 Podpora rozvoja cestovného ruchu v Slovenskej republike	12
3. 4 Ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva	13
3. 4. 1 Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva	13
3. 4. 2 Deklarácia Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane kultúrneho dedičstva	14
4 PRIMÁRNA PONUKA	15
4. 1 Analýza súčasného stavu	15
4. 1. 1 Poloha Malých Karpát	15
4. 1. 2 História územia Malé Karpaty	15
4. 1. 3 Súčasný stav oblasti	16
4. 2 Prírodný potenciál – geomorfologické pomery	17
4. 2. 1 Povrch a reliéf	17
4. 2. 2 Chránené územia a rezervácie	18
4. 2. 3 Klimatické podmienky	21
4. 2. 4 Hydrologické pomery	21

4. 2. 5 Biogeografické pomery – fauna a flóra	21
4. 3 Kultúrno – historické podmienky	23
4. 3. 1 Architektonické pamiatky	23
4. 3. 2 Sakrálne pamiatky	25
4. 3. 3 Kultúrno-osvetové zariadenia	26
4. 3. 4 Pamätníky a pomníky, miesta bojov	27
4. 3. 5 Folklor	27
4. 3. 6 Archeologické náleziská	28
4. 4 Organizované podujatia	30
4. 4. 1 Kultúrne podujatia	30
4. 4. 2 Športové udalosti regionálneho, národného a medzinárodného významu	31
4. 4. 3. Obchodné udalosti – výstavy, veľtrhy, salóny	31
4. 4. 4 Turistické podujatia	31
4. 5 SWOT analýza cestovného ruchu v Malých Karpatoch	34

ZÁVER

LITERATÚRA A PRAMENE

ÚVOD

Malé Karpaty ponúkajú bohatý prírodný a kultúrny potenciál, vďaka ktorému sú možnosti pre rozvoj rôznorodé. Oblíbená je najmä krásna príroda s malebnými miernymi kopcami, ktoré sú ideálne pre turistiku a prechádzky lesmi, ako aj poznávanie zachovalých historických pamiatok, akými sú napr. hrad Červený Kameň a zámok Smolenice. Oblíbená je i návšteva jedinej sprístupnenej jaskyne na západnom Slovensku – jaskyne Driny.

Keďže je pohorie Malých Karpát súčasťou chránenej krajinej oblasti, pripadá tomuto územiu ešte väčší význam. Je dôležité chrániť ho a zveľaďovať. V lokalite je možné pozorovať rôzne druhy zvierat. Rovnako sa tu nachádzajú vzácne druhy fauny

Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty je jediné veľkoplošné chránené územie vinohradníckeho charakteru. Malokarpatský vinohradnícky región je jeden z najvýznamnejších a najväčších vinárskych regiónov na Slovensku. Týmto sa aktívne spolupodieľa na budovaní stabilného miesta Slovenska vo svetovom vinárskom priemysle. Vína vyrobené z vínnej revy z tohto územia, či vyrobené na tomto území patria medzi najkvalitnejšie spomedzi ponuky slovenských vín a dosahujú vysoké úspechy aj na medzinárodných a celosvetových súťažiach.

Aj toto je jeden z mnohých dôvodov, ktorý do tejto oblasti láka množstvo návštevníkov a robí lokalitu veľmi atraktívnu. Každoročne navštívia podujatia, akými sú napr. vinobranie na konci leta, návšteva vínnych pivníc alebo dni otvorených pivníc, tisícky návštevníkov.

Malé Karpaty sú lákadlom aj vďaka svojej gastronómii. Typické sú husacie hody, ktoré sa konajú na jeseň azda v každej reštaurácii v oblasti, no najvychýrenejším miestom je Slovenský Grob. Husacina tu je artiklom číslo jeden.

Tému Možnosti rozvoja cestovného ruchu v oblasti Malých Karpát som si vybrala preto, lebo považujem túto oblasť za zaujímavú s množstvom pamiatok a krásnou prírodou. Som presvedčená, že možností pre rozvoj cestovného ruchu je tu veľmi veľa. Pochádzam síce z Trenčína, no už dlhší čas žijem v Bratislave, ktorá tiež spadá do tejto oblasti. Som častým návštevníkom tohto územia, a preto sú mi Malé Karpaty známe. Mám priateľov, ktorí bývajú v Pezinku, Chorvátskom Grobe, Sološnici, Častej a Bukovej. Moje návštevy k nim sú vždy spojené aj s poznávaním okolia.

1 CIELE PRÁCE

Cieľom bakalárskej práce je zosumarizovať poznatky o pohorí Malé Karpaty a o ochránenej krajinnej oblasti, ktorá do tohto územia zasahuje, ako aj základné informácie z odvetvia cestovného ruchu.

Čiastkové ciele sú nasledovné:

Charakteristika cestovného ruchu, priblíženie si histórie, systému a podpory rozvoja na Slovensku, ako aj definíciu ochrany prírodného a kultúrneho dedičstva.

Zdôraznenie primárnej ponuky oblasti, ako potenciálu rozvoja cestovného ruchu.

Priblížim prírodné a kultúrne pamiatky a organizované podujatia, ktoré významne propagujú túto oblasť.

Analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození cestovného ruchu v Malých Karpatoch.

Definovanie územia, ako súčasti najvýznamnejšieho vinohradníckeho regiónu na Slovensku.

Uvedenie najväčších atraktivít v oblasti.

Popísanie prírodného potenciálu, ako základu pre turistiku a cykloturistiku.

2 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA

Pri príprave a spracovaní bakalárskej práce boli využité viaceré metódy získavania poznatkov a informácií.

Využívala sa najmä analýza objektívnych súčasných poznatkov, analýza histórie skúmaného regiónu, jeho vývoja, štruktúry a dynamiky rozvoja z hľadiska cestovného ruchu. Pri analýze cestovného ruchu mi pomohla publikácia od prof. Gúčika s názvom Základy cestovného ruchu pre obchodné a hotelové akadémie, ako aj publikácia prof. Kaspara s názvom Základy cestovného ruchu. Tieto poznatky sú zahrnuté v kapitole 3, kde sa uvádza súčasný stav riešenej problematiky, čiže história, definícia a rozdelenie cestovného ruchu. Ďalej je tam uvedený i pojem prírodného a kultúrneho dedičstva z hľadiska inštitucionálnej ochrany. Informácie boli získané z web stránky Pamiatkového úradu Slovenskej republiky a Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

Ďalej komparácia aktuálneho stavu regiónu s predošlým, hodnota potenciálu a jeho využiteľnosť, regionalizácia alebo tzv. vyhraničenie regiónu pomocou Atlasu krajiny Slovenskej republiky.

Vyvodzovanie a formulovanie vlastných záverov zo získaných poznatkov sa získavalo prostredníctvom dedukcie.

Zo sociologických metód sa predovšetkým využívali rozhovory, resp. emailová komunikácia, a to konkrétne so zástupcom kancelárie Správy chránenej krajinskej oblasti a s pracovníkmi Turistického informačného centra v Modre. Od nich získané informácie sú predovšetkým uvedené v kapitole 4, kde sa uvádza primárna ponuka danej oblasti. Čiže poloha, história, prírodný a kultúrny potenciál a ďalšie zaujímavosti.

Systém písania bakalárskej práce bol nastavený tak, aby čo najviac priblížil problematiku tohto regiónu, popísal jednotlivé časti, vyzdvihol všetky kvality s snažil sa nájsť, čo najvhodnejšie riešenia pre rozvoj tejto chránenej oblasti.

V rámci prípravy bakalárskej práce sa analyzovali odborné poznatky o problematike v regióne, ktorá aktívne vplýva na rozvoj cestovného ruchu. Tieto poznatky boli získane z Malokarpatskej turistickej informačnej kancelárie a zo združenia Malokarpatská vínna cesta.

3 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ

3.1 Charakteristika cestovného ruchu

Cestovný ruch, ako fenomén 20. storočia, sa začal systematicky skúmať až v druhej polovici dvadsiateho storočia. Po naftovom a automobilovom priemysle je najrýchlejšie sa rozvíjajúcim odvetvím svetovej ekonomiky.

Podľa údajov Svetovej organizácie cestovného ruchu (WTO) dosahuje viac ako 1 900 miliárd amerických dolárov obratu. Podieľa sa približne na šiestich percentách svetového hrubého domáceho produktu a zamestnáva približne šesť percent pracovných síl.

Pri skúmaní cestovného ruchu sa jednoznačne potvrdila interdisciplinárnosť. Jednotlivé vedné disciplíny skúmajú cestovný ruch vždy z vlastného uhla a vlastným metodologickým aparátom. Cestovný ruch, ktorý skúmajú jednotlivé vedné disciplíny, je vo svojej podstate jednotný a dynamický jav. No poznatky jednej vednej disciplíny ovplyvňujú ostatné vedné disciplíny. No v konečnom dôsledku to znamená, že vedné disciplíny, ktoré skúmajú cestovný ruch, tvoria jednotný celok – teóriu cestovného ruchu.

3.1.1 Vznik a vývoj cestovného ruchu

Vysvetlenie vývoja dnešného cestovného ruchu ako masového javu získame z historického pohľadu.

V cestovnom ruchu sa vždy prejavovali panujúce politické, kultúrne a hospodárske pomery. Motivácie k cestovnému ruchu existovali už v staroveku. Vznikom Olympijských hier v roku 770 pred Kristom, dochádza k zmien miesta kvôli aktívnej alebo pasívnej účasti na športových podujatiach.

Grécky geograf a historik Herodot sa stal v rokoch 480 až 421 pred Kristom prvým cestujúcim a účastníkom cestovného ruchu. Jeho cestopisy svedčia o cestovaní s liečebným cieľom. Táto motivácia ovládla cestovný ruch najmä v stredoveku.

Ďalšími známymi cestovateľmi boli Feníčania, ktorí sa presúvali popri pobreží, čím mapovali krajiny. Rimania, ktorí boli staviteľmi kontinentálnej cestnej siete, podporovali zmenu miesta z vojenských a obchodných dôvodov. Vydávali potom cestopisy z prostredia, kde uvádzali rady a tipy. Známa je záľuba Rimanov v kúpeľných a termálnych prameňoch. Táto záľuba bola podnetom čulého kúpeľného ruchu.

Zánikom rímskej ríše dochádza i k úpadku ciest. Cestovanie sa stalo obtiažnym a nebezpečným. Na cestách dochádzalo k lupom a vraždám. Okrem úradníkov a učencov boli ochotní len pútnici vziať na seba fyzickú a finančnú obeť, ktorá bola spojená so zmenou miesta. Účastníkmi cestovania sa stali najmä mnísi a učenci, ktorí sa postupne stali akýmisi prvotnými sprievodcami. Mali mnoho skúseností a znalostí, ktoré ústne predávali potrebným.

Neskôr sa stalo cestovanie, ako také, prestížou šľachty. V tomto období sa objavujú i prvé cestopisy. Akési prvé rady a tipy pre kúpeľníkov zostavil Michele de Montaigne.

Nositeľmi rastúceho cestovného ruchu boli predovšetkým cestné komunikácie, začiatkom 19. storočia dochádza i k výstavbe priechodov cez priesmyky. V dvadsiatych rokoch tohto storočia sa cestovný ruch uskutočňuje parníkmi po jazerách. Pozitívne ovplyvnil cestovný ruch aj vznik železníc. Železnice prispeli k tomu, že cestovný ruch sa stal javom, ktorý zasiahol široké vrstvy obyvateľstva.

Za prelomový, sa považuje rok 1841, kedy Thomas Cook zorganizoval prvý hromadný zájazd z Derby do Rugby vlakom s počtom 570 cestujúcich. Neskôr sa stal organizátorom skupinových ciest do celého sveta. Založil prvú cestovnú kanceláriu a jeho prvý zahraničný zájazd bola cesta do Paríža.

Rastúcim boom turistov kládol vyššie nároky na ubytovanie. Doterajšie skromné možnosti nahrádzali postupne hotely, t.j. podniky, ktoré profesionálne, za úhradu, poskytovali recepčné, pobytové a ubytovacie služby. Tak vznikli prvé známe hotely.

Náhlu prestávku pre cestovný ruch, ktorý bol na vrchole svojho rozvoja, znamenalo vypuknutie prvej svetovej vojny v roku 1914. Katastrofa prvej svetovej mala pre cestovný ruch ďalekosiahle dôsledky, ktoré sa prejavili najmä v zmene štruktúry dopytu. Následkom vojny a krízy došlo k úpadku majetných vrstiev a k rozkladu tzv. spoločenskej vrstvy. Zároveň ale vzrástla kúpna sila širokých vrstiev obyvateľstva, ako dôsledok opätovného hospodárskeho rozvoja a sociálnych vymožeností.

Prenikavé zmeny cestovateľských návykov a zmeny v cestovnom ruchu, ktoré sa začali už v medzivojnovom období, urýchlene pokračovali aj v povojnovom období.

Vývoj dal za pravdu téze P. Berneckera, ktorý uvádza Kaspar (1995 : 18) : „Vzdialené a diaľka boli odjakživa podnetom predstavivosti ľudí, boli pólmi tajnej túžby, ktorá je vo svojej podstate neurčitá a neurčiteľná, a preto aj nedosiahnuteľná. Tento psychologický fakt, je dôležitý preto, lebo vďaka nemu nie je nikdy možné nasýtiť ľudské túžby po diaľkach.“

Zhoršujúce sa životné prostredie v oblastiach so silnou koncentráciou obyvateľstva a hospodárstva, stres z pracovnej činnosti a rast blahobytu širokých vrstiev obyvateľstva mali za následok že sa cestovný ruch (krátkodobý i dlhodobý) stal skutočnou podmienkou ľudskej existencie a tak stratil luxusný charakter, ktorý mal v minulosti.

Výskum cestovného ruchu u nás, v minulosti vyjadroval potreby vtedajšej spoločnosti a len málo reagoval na zmeny prostredia, v ktorom cestovný ruch fungoval vo svete. V osemdesiatych rokoch nastali vo svete politické zmeny, spojené s pádom železnej opony, rozpadom sovietskeho zväzu, Juhoslávie a Československa, a vznikom nových štátov. To malo za následok oživenie cestovného ruchu i na Slovensku. Jeho súčasný rozvoj priamo ohrozujú najmä vojnové a etnické konflikty, terorizmus, či prírodné katastrofy.

3. 1. 2 Definícia cestovného ruchu

Vo vedeckej literatúre existuje viac než 200 rozličných definícií cestovného ruchu, ktoré vymedzujú jeho podstatu.

Jednu z prvých definícií sformuloval rakúsky ekonóm Hermann von Schullard, ktorý povedal, že cestovný ruch je súhrn operácií prevažne ekonomického charakteru, ktoré sa vzťahujú na vstup, pobyt a pohyb cudzincov mimo, alebo vnútri určitej krajiny regiónu a miesta.

Claude Kaspar (1995 : 10) upriamuje pozornosť na skutočnosť, že pre osoby, ktoré sa nachádzajú na cudzom mieste, nemôže byť miestom ich trvalého pobytu alebo miestom zamestnania. To znamená, že osoba počas pobytu v druhom byte alebo obchodný cestujúci, ktorý využíva hotelové služby, sa v podstate správa, ako účastník cestovného ruchu.

Na základe uvedených úvah definuje p. Kaspar (1995 : 10) cestovný ruch, ako súhrn vzťahov a javov, ktoré vyplývajú z cestovania alebo pobytu osôb, pričom miesto pobytu nie je hlavným ani trvalým miestom bývania a zamestnania. Táto definícia sa v osemdesiatych rokoch stala oficiálnou definíciou Medzinárodného združenia vedeckých pracovníkov cestovného ruchu (AIEST).

S cieľom zjednotiť definíciu cestovného ruchu najmä z hľadiska vykazovania údajov o ňom, organizovala Svetová organizácia cestovného ruchu (WTO) v roku 1991 v Ottawe medzinárodnú konferenciu venovanú štatistike cestovného ruchu. Z hľadiska štatistiky sa cestovným ruchom rozumie činnosť osoby, ktorá cestuje na prechodnú dobu do miesta mimo jej bežného životného prostredia, pričom hlavný účel cesty je iný ako vykonávanie zárobkovej činnosti v navštívenom mieste.

Podľa prof. Ing. Mariána Gúčika, PhD. (2000 : 7) pod cestovným ruchom rozumieme súbor činností zameraných na uspokojovanie potrieb súvisiacich s cestovaním a pobytom osôb mimo miesta trvalého bydliska a zvyčajne vo voľnom čase za účelom odpočinku, poznávania, zdravia, rozptýlenia a zábavy, kultúrneho a športového vyžitia, služobných ciest a získania komplexného zážitku.

3. 2 Systém cestovného ruchu

Cestovný ruch, ako odvetvie spoločenskej činnosti sa začal formovať koncom 19.storočia. Novodobý cestovný ruch vznikol v období priemyselnej revolúcie vo vyspelých štátoch ako dôsledok technického, ekonomického rozvoja.

Vznik a rozvoj cestovného ruchu predpokladá možnosť slobodného pohybu ľudí, existenciu primárnej ponuky a správne nastavený stupeň technického, ekonomického a sociálneho rozvoja.

3. 2. 1 Štruktúra systému cestovného ruchu

Cestovný ruch je otvorený a dynamický sa vyvíjajúci sa systém, ktorý tvorí subjekt – účastník cestovného ruchu a objekt – ponuka cestovného ruchu.

Subjekt cestovného ruchu je označenie účastníka cestovného ruchu. Subjektom je každý, kto uspokojuje svoje potreby počas cestovania a pobytu mimo miesta trvalého bydliska.

Do štatistiky cestovného ruchu zaraďujeme stálych obyvateľov, turistov a výletníkov. Do tejto štatistiky nespádajú napr. tranzitní cestujúci, utečenci, diplomati a podobne. Subjekt je nositeľom dopytu cestovného ruchu.

Objekt cestovného ruchu je všetko, čo sa môže stať cieľom zmeny miesta pobytu – príroda, kultúra, hospodárstvo a spoločnosť. Pod objektom rozumieme cieľové miesto, stredisko cestovného ruchu, ktoré musí mať vhodný prírodný a kultúrny potenciál. Motívom účasti v cestovnom ruchu je oddych, poznávanie, zdravie, kultúrne a športové vyžitie a podobne. Prostriedkom na dosiahnutie tohto cieľa je rôzna infraštruktúrna vybavenosť a dostatočná primárna ponuka.

Cieľové mesta majú rozličné funkcie, na základe ktorých rozlišujeme mestské strediská cestovného ruchu, kúpeľné miesta, vybudované na báze liečivých prírodných zdrojov, rekreačné strediská a obce a chatoviská.

Okrem cieľových miest na Slovensku existuje aj 24 regiónov cestovného ruchu. Malé Karpaty spadajú až do štyroch regiónov, a to do bratislavského, záhorského, dolnopovažského a aj strednopovažského. Región cestovného ruchu musí spĺňať tri predpoklady:

- Primárna ponuka
  - prírodný a kultúrny - historický potenciál, ktorý sa napr. v Malých Karpatoch nachádza v hojnej miere a je podrobne popísaný v kapitole 4.
- Komunikačná dostupnosť
  - umožňuje prístup a pohyb na území. Keďže sa Malé Karpaty nachádzajú v západnej časti Slovenskej republiky, kde je vybudovaná diaľnica D1 a D2, ako aj cesty prvej či druhej triedy, prístup do tejto oblasti nie je problémový.
- Infraštruktúrna vybavenosť
  - ubytovacie, stravovacie, športovo - rekreačné či kultúrne zariadenie. V oblasti Malých Karpát je infraštruktúra na dobrej úrovni, no niektoré časti by potrebovali dobudovanie.

3. 2. 2 Vonkajšie prostredie systému cestovného ruchu

Cestovný ruch, ako otvorený systém je ovplyvnený okolím. Ide hlavne o :

- Ekonomické prostredie
  - má nepopierateľný vplyv na rozvoj cestovného ruchu. Ide najmä o ekonomický rast, ktorý sa prejavuje v raste hrubého domáceho národného produktu a výdavkov na cestovný ruch. S vývojom ekonomického prostredia súvisí aj nezamestnanosť v krajine, ktorá je v tomto čase na Slovensku najvyššia za posledných šesť rokov, a to 12,98 % . Avšak v porovnaní medzi jednotlivými krajmi, oblasť Malých Karpát spadá do lokality s nižšou mierou nezamestnanosti. Ďalšími faktormi sú inflácia, devalvácia a aj úroková miera. Cestovný ruch, ako ekonomický činiteľ má vplyv na všetky spomenuté prvky ekonomického rastu krajiny.
- Sociálne prostredie
  - rozvoj cestovného ruchu úzko súvisí s činnosťou človeka, ktorého konanie a potreby sú ovplyvnené aj mimoekonomickými činiteľmi. Je to napr. spravodlivé rozdeľovanie hrubého domáceho produktu, pracovné podmienky, mimopracovné podmienky a sociálna politika.
- Politické prostredie
  - cestovný ruch je závislý od politiky štátu a od spoločenského zriadenia. V našej krajine sa rozvoj cestovného ruchu výrazne posunul až po roku 1989, kedy sa začalo nové obdobie sprevádzané transformáciou hospodárstva na trhové podmienky. Štát sa stal nositeľom politiky cestovného ruchu. Prejavuje sa to pri tvorbe štátnych orgánov, právnych noriem a koncepcií cestovného ruchu.
- Technicko – technologické prostredie
  - spadá sem dopravná infraštruktúra a technologicko – informačná vybavenosť. Rozvoj dopravy má negatívny vplyv na cestovný ruch a životné prostredie. Malé Karpaty sú chránená krajinná oblasť, čiže v prvom rade treba dbať na ochranu prírodného potenciálu, k čomu môžu prispieť i nové technológie, ktoré znižujú napr. spotrebu vody a energií.

- Ekologické prostredie
- ekonomický rast je sprevádzaný zhoršovaním životného prostredia. Znečisťuje sa ovzdušie, pôda, voda. Cestovný ruch sa rozvíja tam, kde sa nachádzajú prírodné a kultúrno – historické zdroje. Narušenie rovnováhy krajiny má za následok likvidáciu cestovného ruchu. Ochrana prírody a krajiny z hľadiska cestového ruchu musí rešpektovať rovnováhu medzi blahobytom a voľným časom najmä z hľadiska prípustného zaťaženia krajiny. O to väčší by mal byť rešpekt v chránených územiach. Hlavný problém, týkajúci sa zachovania živých prírodných zdrojov, je vo vzťahu k neúprosnému rastu tlaku jednotlivca a spoločnosti na ich využívanie. Kritickým bodom pri rozhodnutiach o zachovaní a ochrane prírodných zdrojov, sa stáva určenie spôsobov ich využívania, ako i spôsob kontroly dodržiavania dohodnutých využívaní týchto zdrojov. V tomto prípade je nevyhnutná informovanosť obyvateľstva v masmédiách o hlavných globálnych problémoch.

3. 2. 3 Druhy a formy cestovného ruchu

Ak za základ posudzovania cestovného ruchu vezmeme motiváciu jeho účastníkov, jedná sa o druh cestovného ruchu, ako je rekreačný, športovo-dobrodružný, kultúrny, kúpeľno-zdravotný a obchodný.

Ak posudzujeme podľa rôznych príčin a dôsledkov, ktoré ho ovplyvňujú, hovoríme o formách cestovného ruchu, ako napr. mestský, vidiecky, ekologický a pod.

3.3 Rozvoj cestovného ruchu v Slovenskej republike

Slovenská republika má výbornú geografickú polohu v srdci Európy. Rozlohou je to malý štát, avšak s mimoriadne variabilným prírodným a kultúrno – historickým potenciálom pre rozvoj nielen domáceho, ale aj zahraničného cestovného ruchu. Na trhu medzinárodného cestovného ruchu môže Slovensko ponúknuť len také aktivity, ktoré majú celoštátny až medzinárodný význam. Prioritou rozvoja by mal byť najmä mestský, horský a kúpeľný cestovný ruch. Dôležitou súčasťou by mala byť aj ponuka pobytu pri vodných plochách, ako náhrada za chýbajúce more, športový a dobrodružný cestovný ruch aj vidiecky cestovný ruch a agroturistika.

Rozvoj cestovného ruchu je možný len v istých hraniciach, ktoré zabránia devastovaniu prírodného a kultúrneho potenciálu, ktorý chceme zhodnocovať. Jeden z trendov je odklon od masovosti k individuálnym formám a ekologickému cestovného ruchu, a tým zabezpečenie jeho trvalo udržateľného rozvoja. V praxi to znamená pestovanie ekologického povedomia podnikateľov, pracovníkov a účastníkov cestovného ruchu.

Vývoj cestovného ruchu na Slovensku po roku 1990 pozitívne i negatívne ovplyvňovali viaceré skutočnosti, najmä politická orientácia štátu a demokratický vývoj, orientácia hospodárstva na trhové a právna stabilizácia. Cestovný ruch patrí v hospodárstve Slovenska k odvetviám s minimálnym zasahovaním štátu. Je žiaduce, aby štát na podporu rozvoja cestovného ruchu využil najmä legislatívne a ekonomické nástroje.

Slovensko je pre zahraničných návštevníkov ešte cenovo výhodným cieľom cestovania, napriek značnému rastu cien v posledných rokoch. Rozvoj aktívneho zahraničného cestovného ruchu musí stimulovať aj politická klíma a bezpečnosť návštevníkov. Najviac turistov k nám prichádza z Českej republiky, Nemecka, Maďarska, Poľska, Ukrajiny a Rakúska.

3. 3. 1 Podpora rozvoja cestovného ruchu v Slovenskej republike

Predmetom podpory rozvoja cestovného ruchu v Slovenskej republike je poskytovanie pomoci de minimis na začatie realizácie poskytovania služieb cestovného ruchu novovzniknutým podnikateľom alebo existujúcim podnikateľom podnikajúcim v oblasti cestovného ruchu. Pomoc je určená na začatie podnikania alebo na rozšírenie a skvalitňovanie podnikania – poskytovanie služieb cestovného ruchu alebo činností, ktorých výsledkom sú kvalitatívne zmeny poskytovaných služieb v cestovnom ruchu. Cieľom je prispieť k zvýšeniu kvality, rozsahu a k zlepšeniu štruktúry ponuky služieb cestovného ruchu v Slovenskej republike.

Právnym základom pre poskytovanie pomoci je § 3 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov a Nariadenie komisie č. 69/2001 o aplikácii článkov 87 a 88 Zmluvy o založení ES pri pomoci de minimis, publikované v Úradnom vestníku Európskeho spoločenstva 12. januára 2001.

Podpora rozvoja cestovného ruchu na Slovensku sa upriamuje na rozvoj jednotlivých regiónov. Realizovať regionálny rozvoj je možné len prostredníctvom finančných príspevkov, ktoré sú v najväčšej miere čerpané z Európskej únie. V predchádzajúcich obdobiach to boli predovšetkým predvstupové fondy Európskej únie, v súčasnosti sú to štrukturálne fondy, ako Európsky sociálny fond, Európsky fond regionálneho rozvoja, či Európsky poľnohospodársky vyrovnávací a garančný fond a Kohézny fond.

S regionálnym rozvojom úzko súvisí pojem regionálna politika. Legislatívne zabezpečuje regionálny rozvoj a regionálnu politiku na Slovensku niekoľko zákonov, ktoré sú vypracované v súlade s legislatívou Európskej únie. Jedným z dokumentov je Zákon č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

3. 4 Ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva

Prírodné a kultúrne dedičstvo je nenahraditeľnou hodnotou, ktorú vytvoril človek alebo príroda sama a zanechali ju pre ďalšie generácie.

3. 4. 1 Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva

Berúc do úvahy, že ubúdanie alebo zničenie ktorejkoľvek položky kultúrneho alebo prírodného dedičstva predstavuje nenahraditeľné ochudobnenie dedičstva všetkých národov sveta, prijalo Federálne ministerstvo zahraničných vecí dňa 16. novembra 1972 bol v Paríži, Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva. Dohovor nadobudol platnosť na základe svojho článku 33, dňom 17. decembra 1975. Pre Českú a Slovenskú Federatívnu Republiku nadobudol Dohovor platnosť na základe toho istého článku 15. februárom 1991 – Dohovor 159 v Zbierke zákonov č. 32/1991 strana 681.

Tento dohovor obsahuje nasledovné články:

- **Definícia kultúrneho a prírodného dedičstva**
Pojmovo vymedzuje, čo je možno považovať za kultúrne (pamätníky, skupiny budov a lokality) a prírodné (prírodné javy a lokality, geologické a fyziografické útvary) dedičstvo.
- **Národná ochrana a medzinárodná ochrana kultúrneho a prírodného dedičstva**
Každý zmluvný štát uznáva, že v prvom rade je jeho povinnosťou zabezpečiť označenie, ochranu, zachovanie, prezentovanie a odovzdávanie budúcim generáciám kultúrneho a prírodného dedičstva, čiže zabezpečiť príslušné opatrenia, politické, legislatívne alebo vedecko-technologické.
- **Medzivládny výbor na ochranu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva**
Stretáva sa na valnom zhromaždení, tvorí ho 15, resp. 21 členov z členských štátov. Predkladajú sa tu súpisy vlastníctva prírodného a kultúrneho dedičstva, ktoré sa skúmajú a posudzujú.
- **Fond na ochranu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva**
Tento fond tvoria povinné a dobrovoľné príspevky od členských štátov, dary a iné príspevky, úroky, či všetky ďalšie zdroje v súlade s predpismi.

- Podmienky a opatrenia pre medzinárodnú pomoc
Každý zmluvný štát môže požiadať o pomoc. Výbor stanovuje postup vybavovania žiadostí a vyhodnocuje formu a výšku pomoci.
- Vzdelávacie programy
Zmluvné štáty sa musia usilovať o vzdelávacie a informačné programy, ktoré budú ich národy viesť k stále väčšej uvedomelosti a rešpektu ich prírodného a kultúrneho dedičstva.

3. 4. 2 Deklarácia Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane kultúrneho dedičstva

Slovenská republika vydala Deklaráciu o ochrane kultúrneho dedičstva, s rešpektom na dodržanie medzinárodných zmlúv a dohovorov. Deklarácia obsahuje náležitosti vyššie spomenutého Dohovoru v kontexte našej krajiny, ktorá vlastní nemalé prírodné a kultúrne bohatstvo. Sú v nej stanovené pojmy, opatrenia na zachovanie, ochranu, označenie a prezentovanie kultúrneho dedičstva. Ako aj odkaz na zabezpečenie dostatočného vzdelávania a informovanosti občanov.

4 PRIMÁRNA PONUKA

4.1 Analýza súčasného stavu

4.1.1 Poloha Malých Karpát

Malé Karpaty sú spolu s rakúskymi hainburgskými vrchmi jeden krajinný celok Fatransko – tatranskej oblasti. Malé Karpaty sú okrajové pohorie vnútorných Karpát, rozkladajúce sa v ich juhozápadnom cípe.

Ide o nevysoké stredohorské pásmo dlhé asi 100 km v západnej časti Slovenska, ktoré sa tiahne od Bratislavy až po Nové Mesto nad Váhom. Ide o jediné veľkoplošné chránené územie vinohradníckeho charakteru.

Malé Karpaty spadajú až do štyroch regiónov cestovného ruchu, a to do bratislavského, záhorskeho, dolnopovažského a aj strednopovažského. Sú súčasťou chránenej krajinskej oblasti, ktorá má výmer 64 610 ha.

Do oblasti Malých Karpát spadajú okresy:

Bratislava III, Bratislava IV, Malacky, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Pezinok, Piešťany, Senica, Trnava.

4.1.2 História územia Malé Karpaty

Prvé písomné zmienky z obcí nachádzajúcich sa na území Malých Karpát siahajú až do 11.storočia, avšak toto územie bolo osídlené už v eneolite, dobe bronzovej či laténskej. Dôkazom toho sú mnohé paleontologické a archeologické náleziská v tejto oblasti. V polovici 18.storočia prišli na toto územie nemeckí lesní robotníci, lokálne nazývaní “huncokári”, ktorí tu založili osadu Piesok, v ktorej žijú ich potomkovia dodnes. V minulosti na tomto území pôsobilo mnoho slovenských významných osobností, ako napr. Ľudovít Štúr, Ján Kalinčiak, Dionýz Štúr a pod. .

Malé Karpaty tvorili v minulosti významné územie, a to konkrétne počas druhej svetovej vojny. V roku 1942 sa tu utvorila a pôsobila partizánska skupina Janka Kráľa. Partizáni pôsobili v oblasti Malých Karpát aj počas bojov o oslobodenie mesta v apríli roku 1945. Pomáhali svojimi akciami Červenej armáde.

Na území Malých Karpát boli nemeckou ríšou vytvorené vojenské obranné opevnenia, ako súčasť ochranného pásma pred postupujúcou Červenou armádou.

V roku 1976 bola zriadená Správa chránenej krajinej oblasti Malé Karpaty Vyhláškou MK SSR č. 64 / 1976 Zb. zo dňa 5. mája 1976 v znení Zákona NR SR č. 287 / 1994 Z. z., novelizované Vyhláškou MŽP SR č. 138 / 2001 Z. z. zo dňa 30. marca 2001 a má sídlo v Modre.

4. 1. 3 Súčasný stav oblasti

Malé Karpaty sú pomerne husto osídlená oblasť, keďže do územia spadá hlavné mesto Bratislava, ako aj ďalšie okresné mestá Malacky, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Pezinok, Piešťany, Senica, Trnava. Obyvateľstvo tvoria hlavne Slováci, Maďari, Česi, občania nemeckej, moravskej a rómskej národnosti. Podľa vierovyznania je tu najviac rímskokatolíkov, evanjelikov, gréckokatolíkov a pravoslávnych.

Dopravné spojenia do tejto oblasti sú pomerne dobré, popri oblasti vedie diaľnica D1 a D2, sú tu vybudované aj cesty prvej, či druhej triedy. Výborná poloha blízko hraníc s Českom a Rakúskom je šancou aj pre zahraničných turistov.

Miera nezamestnanosti je v tejto oblasti jedna z najnižších. Prispieva k tomu vhodná poloha na západe Slovenska, kde sú rôzne pracovné príležitosti, napr. aj v novopostavených fabrikách v danej lokalite. Pre oblasť malých Karpát je azda najvýznamnejšia výroba vína a pestovanie viniča, ktorej sa venuje značná časť obyvateľstva, hlavne na juhu vo vinárskych obciach. V meste Modra sa už od 18.storočia vyrába preslávená modranská keramika.

V Malých Karpatoch sa nachádza chránená krajinná oblasť Malé Karpaty, ktorá je jednou zo štrnástich chránených krajinných oblastí na Slovensku, a pod ktorej ochranu spadá nemalé množstvo prírodných a kultúrnych pamiatok.

Na vyhodnotenie súčasného stavu z hľadiska silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, som použila SWOT analýzu, pomocou ktorej som zhodnotila cestovný ruch v Malých Karpatoch. Analýza je uvedená na konci práce.

Obrázok 1 Symbol chránenej krajinnej oblasti

Zdroj: Správa CHKO Malé Karpaty

V symbole chránenej krajinnej oblasti Malé Karpaty je znázornený listnatec jazykovitý (*Ruscus hypoglossum* L.), ktorý rastie na Slovensku iba v Malých Karpatoch, kde dosahuje najsevernejší výskyt svojho areálu.

4. 2 Prírodný potenciál – geomorfologické pomery

4. 2. 1 Povrch a reliéf

Malé Karpaty sú jadrové pohorie so špecifickým vývojom kryštalinika. V území vystupujú granitoidné horniny, vápence, bridlice, fylity, amfibolity a ďalšie horniny jadrových pohorí. Vodné toky vytvorili v pohorí početné doliny, napr. Hlboče nad obcou Smolenice s jediným, deväť metrovým vodopádom v Malých Karpatoch. Alebo Fialkovu dolinu pri obci Devín, ktorá má v strednej časti charakter kaňonu, či Čertov žľab, ktorý leží vo výške 550 m n. m. nad obcou Smolenice.

V horných častiach sa zachovali široké náhorné plošiny s vystupujúcimi izolovanými vrchmi a krátkymi hrebeňmi. Príkladom je prírodná rezervácia Orlie skaly, ktorá sa nachádza v Brezovských Karpatoch. Je to skalný hrebeň lesostepného charakteru nad krivou dolinou.

V triasových a jurských vápencoch sa nachádza napr. jaskyňa Driny. Jediná sprístupnená jaskyňa v CHKO je jaskyňa Driny (dlhá 680 m) v Smolenickom krase, zaujímavá svojou genézou a bohatou sintrovou výzdobou. Je to jediná jaskyňa na Slovensku puklinového pôvodu, ktorú vymodelovali zrážkové vody.

Charakteristické sú steny pokryté žltohnedým sintrom, záclonovité závesy so zúbkovanými okrajmi, nástenné vodopády a pagodovité stalgmity. Prevádzkový okruh meria 550m.

V typickom krasovom prostredí leží napr. Čachtická jaskyňa, ktorá sa nachádza pri obci Čachtice, jej dĺžka je cez 4 km. Vyskytuje sa v nej až osem druhov netopierov, no sprístupnená, žiaľ, nie je. Národná prírodná rezervácia Roštun leží nad obcou Sološnica, a je súčasťou Plaveckého krasu, v podzemnom krase sa nachádzajú kolónie netopierov. Prírodná rezervácia Strmina je východne od obce Borinka v Borinskom krase, súčasťou sú jaskyne v Dolnom Prepadlom. Vznik jaskýň súvisí s erozívnou činnosťou vodných tokov. Príkladným krasovým javom je aj prírodná pamiatka Ľahký Kameň na území obce Dobrá Voda s travertínovou kopou s jazierkom.

Významnou geologickou pamiatkou je aj Malá pec, je to kopec na území obce Prašník, kde bola eoliticky vytvorená skalná brána v pieskovci, alebo Skalné okno, ktoré vzniklo mechanickým zvetrávaním nad obcou Buková. Ďalej Skalný masív Čierna skala, kopec Klokoč alebo Čachtický hradný vrch, či Tisove skaly, nachádzajúce sa severne od mesta Modra, je to významná ukážka genézy Malých Karpát. Na skale je hvездáreň a seizmické pracovisko Univerzity Komenského.

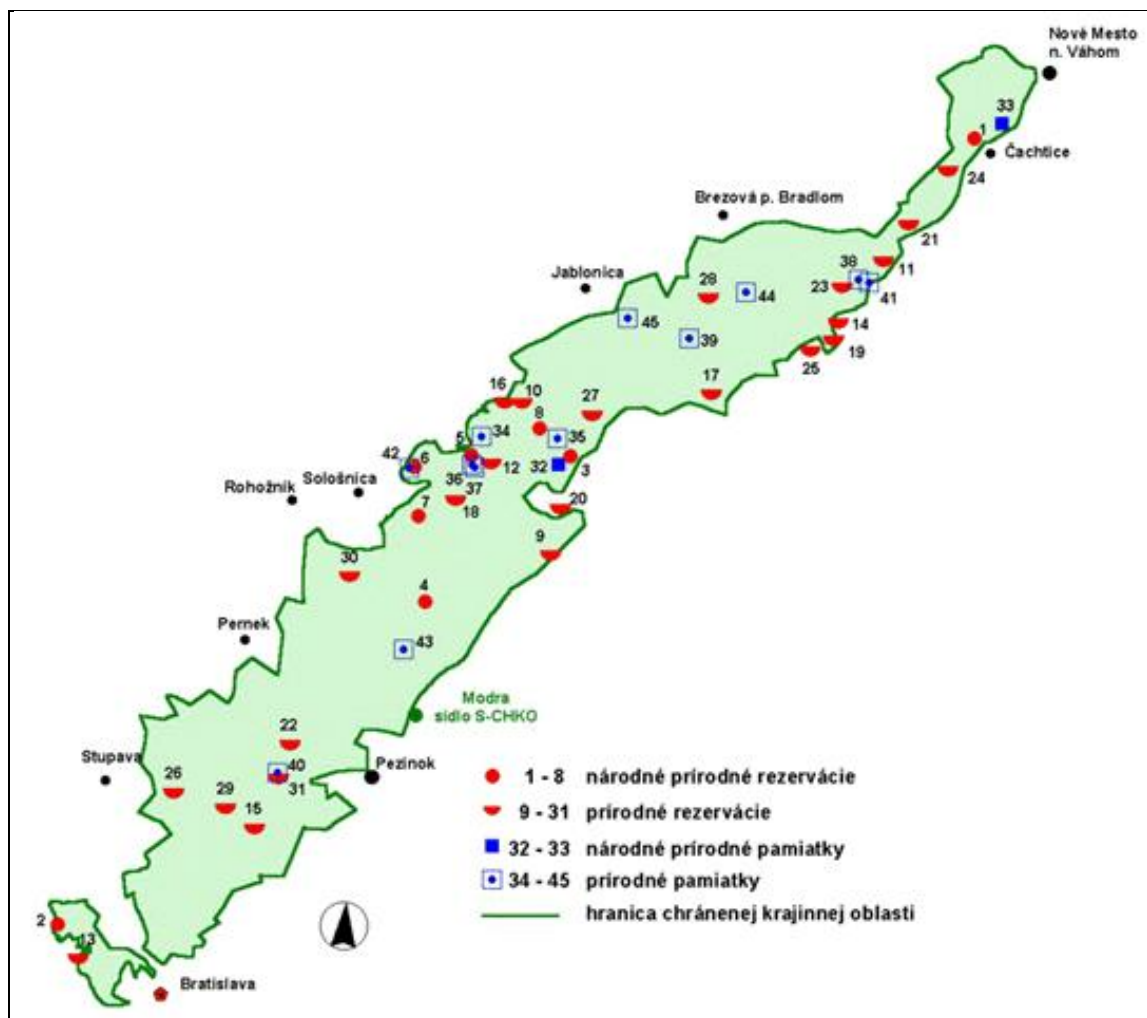
Geomorfologicky sa Malé Karpaty z juhu na sever členia nasledovne:

- Devínske Karpaty (v Bratislave po lamačskú priekopovú prepadlinu)
- Pezinské Karpaty (v Bratislave až po obec Buková na severe)
- Brezovské Karpaty (medzi Bukovou a Prašníkom)
- Čachtické Karpaty (medzi Prašníkom a Novým Mestom nad Váhom) .

4. 2. 2 Chránené územia a rezervácie

Malé Karpaty sú súčasťou chránenej krajinnej oblasti Malé Karpaty, ktoré sú podľa Slovenskej agentúry životného prostredia, plošne rozdelené do nasledovných chránených kategórii.

Obrázok 2 Mapa - maloplošné chránené územia CHKO Malé Karpaty

Zdroj: Slovenská agentúra životného prostredia, *Štruktúra maloplošných chránených území CHKO Malé Karpaty*. 1994. Dostupné na internete:

<http://www.sazp.sk/slovak/struktura/copk/chko/Male_Karpaty/>

Tabuľka 1 Rozpis – Maloplošné chránené územia CHKO Malé Karpaty

Národné prírodné rezervácie	
1. Čachtický hradný vrch	2. Devínska Koliba
3. Dolina Hlboče	4. Hajdúky
5. Kršlenica	6. Pohanská
7. Roštun	8. Záruby
Prírodné rezervácie	
9. Bolehlav	10. Buková
11. Čerenec	12. Čierna skala
13. Fialkova dolina	14. Chríb
15. Jurské jazero	16. Kamenec
17. Katarína	18. Klokoč
19. Lančársky dubník	20. Lošonský háj
21. Málová	22. Nad šenkárkou
23. Orlie skaly	24. Plešivec
25. Pod holým vrchom	26. Pod Pajštúnom
27. Skalné oko	28. Slopy
29. Strmina	30. Vysoká
31. Zlatá studnička	
Národné prírodné pamiatky	
32. Čachtická jaskyňa	33. Jaskyňa Driny
Prírodné pamiatky	
34. Bukovinka	35. Čertov žľab
36. Jaskyňa Deravá skala	37. Jaskyňa Tmavá skala
38. Plavecká jaskyňa	39. Lahký kameň
40. Limbašská vyvieračka	41. Malá pec
42. Jaskyňa Veľká pec	43. Tisove skaly
44. Vyvieračka pod Bacharkou	45. Zrubárka

Zdroj: Slovenská agentúra životného prostredia

4. 2. 3 Klimatické podmienky

Územie Malých Karpát spadá do mierne teplej vlhkej oblasti, s priemernými teplotami v januári $-3\text{ }^{\circ}\text{C}$ a v júli $18 - 20\text{ }^{\circ}\text{C}$. Ročne tam napadne približne 900 mm zrážok. Južné svahy Malých Karpát možno označiť za teplú horskú klímu, čím sú ideálnym prostredím pre pestovanie viniča. Je tu spozorovaných najviac slnečných dní počas roka spomedzi oblastí Slovenska.

4. 2. 4 Hydrologické pomery

Západné svahy Malých Karpát zasahujú do povodia rieky Moravy, ktorá sa pri Devíne vlieva do Dunaja. Severnú časť Malých Karpát odvodňuje rieka Blava, ktorá je pravostranným prítokom Dudváhu. Na území sa nachádzajú i prírodné pamiatky hydrologického charakteru.

Limbašská vyvieračka v obci Limbach, v doline Rakovského potoka sa nachádza táto občasná vyvieračka. Je to významný krasový hydrografický fenomén.

Vyvieračka pod Bacharkou je krasový jav vodnej vyvieračky na kraji lesa pri obci Dobrá Voda.

Zrubárka sa nachádza na území obce Prašník, jedno z posledných prirodzených výverov podzemnej vody v Malých Karpatoch.

V oblasti sa nachádza i množstvo potokov, ako napr. Bukoviansky, ale aj menšie vodné nádrže, akou je Buková, ktorá je prírodnou rezerváciou na potoku Hrudky a Chtelnica, ktoré slúžia prevažne na rekreačný rybolov a letnú rekreáciu v okolitých chatách. Čerenec je prírodná rezervácia, kde sa nachádza vodné dielo s rovnakým názvom, na potoku Holeška, ktoré má čiastočne vybudované podmienky pre letnú rekreáciu.

4. 2. 5 Biogeografické pomery – fauna a flóra

Územie Malých Karpát z veľkej časti pokrývajú listnaté lesy s bukom, jaseňom štíhlým, javorom horským a lipou. Z nepôvodných drevín sa tu vyskytuje gaštan jedlý. V teplomilných trávino - bylinných spoločenstvách sa vyskytuje hlaváčik jarný, zlatofúz južný, poniklec veľkokvetý, klinček Lumnitzerov. K druhom, ktoré tu majú jediný výskyt na Slovensku, patrí listnatec jazykovitý, ranostaj ľúbi, rašetliak skalný.

Malé Karpaty majú druhovo pestré živočíšstvo. Zistilo sa tu doteraz 700 druhov motýľov a okolo 20 druhov mravcov. Z bohato zastúpeného vtáctva možno z okolia hradných zrúcanín spomenúť napríklad skaliara pestrého a skaliarika sivého. Sokol rároh má v Malých Karpatoch najhojnejší výskyt na Slovensku. Z ďalších druhov vtákov v oblasti hniezdia napríklad bocian čierny, včelár obyčajný, hadiar krátkoprstý, výr skalný, myšiarka ušatá, lelek obyčajný.

Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty zahŕňa pod svoju ochranu niekoľko prírodných rezervácií s významnou flórou a faunou.

- Hajdúky
Zachované vzácne lesné spoločenstvo, výskyt hrabu a jedle.
- Kršlenica
Pri obci Plavecký Mikuláš sú zachované lesné spoločenstvá s výskytom chránených druhov flóry a fauny.
- Bolehlav
Zachovalé bukovo – dubové lesné spoločenstvo pri obci Dolné Orešany.
- Chríb
Leží medzi obcami Kočín – Lančár, ochrana xerothermného spoločenstva kavylovej stepi.
- Jurské jazero
Západne od obce Svätý Jur, zaujímavá flóra na rašelinisku a močiaroch.
- Kamenec
Južne od obce Buková so zachovalým lesným spoločenstvom. .
- Lančársky dubník
v katastrálnom území obce Dolný Lopušov a Lančár.
- Lošonský háj
Južne od obce Horné Orešany, predstavuje prechod medzi druhým a tretím vegetačným stupňom, ako doklad o vertikálnej zonálnosti lesov v oblasti.
- Málová
Severne od obce Sípkové s bohatým výskytom ponikleca veľkokvetého.
- Nad šenkárkou
Horské rašelinisko nad obcou Limbach s výskytom brezy, jelše, vŕby.

- Plešivec
Východné svahy Veľkého Plešivca 484 m n. m. pri obci Čachtice a Častkovce. Lesostepná lokalita s výskytom mnohých chránených druhov rastlín a živočíchov.
- Pod holým vrchom
Pri obci Dolný Lopasov, bývalý pasienok s pozoruhodnou vegetáciou.
- Pod Pajštúnom
V okolí obcí Borinka a Stupava s bohatým výskytom chránených druhov flóry a fauny. Na vrchole sa vypína zrúcanina hradu Pajštún.
- Slopy
Pri obci Dobrá Voda, chránené lesné spoločenstvo na krasovom reliéfe, súčasťou územia sú zrúcaniny hradu Dobrá Voda.
- Zlatá studnička
Pri obci Limbach a mesta Pezinok, výskyt extrémnych jedľových bučín s dubom.

4.3 Kultúrno – historické podmienky

4.3.1 Architektonické pamiatky

Medzi najdôležitejšie architektonické pamiatky v oblasti Malých Karpát patria hlavne hrady a zrúcaniny hradov. Hrad je opevnené a vývojom meniace sa panské sídlo. V stredoveku hrady slúžili na obranu hraníc krajiny, ochranu a stráženie komunikácii, mýt, feudálnych majetkov a plnili tiež funkciu administratívnych centier a sídiel zemepánov. Podľa polohy hradov rozoznávame hrady výšinné, postavené na vrchole kopcov alebo na skalných ostrohoch, aké môžeme vidieť práve v oblasti Malých Karpát. Tu je ich prehľad.

- Bratislavský hrad
Predstavuje významný pamätník spoločensko – historického vývoja v danej oblasti. Dominanta hlavného mesta Slovenskej republiky slúži, ako múzeum a reprezentatívne miesto.
- Čachtický hrad
Zrúcanina hradu v Čachtickom kráse, opradená mýtmi o krvavej pani Alžbete Báhory, na základe ktorého boli napísané knihy a nakrútené filmy. Kedysi slúžil na ochranu hraníc Uhorska. V podhradí je zariadenie pre oddych návštevníkov.
- Devínsky hrad
Významná pamiatka slovenskej minulosti s nesmierne strategickou polohou. Slúži, ako múzeum, v okolí hradu sú možnosti pre vychádzky popri Dunaji, vybudovaná infraštruktúra pre trávenie voľného času. Oblíbené miesto obyvateľov i turistov.
- Dračí hrádk
Zrúcanina hrádku neďaleko od obce Borinka. Dali si ho postaviť majitelia hradu Pajštún. Viditeľná je už len časť vstupného mosta.
- Hrad Biely Kameň
Zrúcaniny gotického hradu v návrší nad mestom Svätý Jur, ktorý je už len ľahkým spestrením počas vychádzky.
- Hrad Červený Kameň
Leží na juhovýchodnom svahu Malých Karpát nad obcou Častá. Udržiavaný hrad, ktorý si, ako jeden z mála zachoval svoju historickú podobu až do dnes, slúži, ako múzeum s rozsiahlou expozíciou zbraní, kníh, hradných priestorov a francúzskym parkom.
- Hrad Dobrá voda
Zrúcanina gotického hradu nad obcou Dobrá voda, je súčasťou územia prírodnej rezervácie Slopy. Dnes je hrad v stave rozvalín.

- Hrad Ostrý Kameň
Zrúcanina hradu nad obcou Buková na vrchu Záruby. Na škodu hradu jeho ruina zaniká v mohutnom lesnom poraste.
- Hrad Korlátka
Zrúcanina hradu v obci Rozbehy, časť Cerová. V minulosti chránil západné hranice Uhorska. Okolitých turistov môže lákať povest' o skrytom poklade v podhradí a zachovaná hospodárska budova v predhradí.
- Hrad Pajštún
Zrúcanina hradu leží nad obcou Borinka. V roku 1810 bol zničený napoleonskými vojskami. Okolie hradu je obľúbené miesto na pikniky.
- Plavecký hrad
Zrúcanina hradu nad obcou Plavecké Podhradie je už iba súčasťou príjemnej turistiky. Kedysi sídlo Pálffyovcov. V 16.storočí tu bola známa tlačiareň.
- Smolenický zámok
Krásny zachovalý zámok sa nachádza nad obcou Smolenice, obklopení hustými lesmi a zelenými lúkami. Je majetkom Slovenskej akadémie vied a je prístupný verejnosti. Využíva sa na spoločenské podujatia, svadby a semináre.

4. 3. 2 Sakrálne pamiatky

Každá obec, či mestečko v oblasti Malých Karpát má svoj rímskokatolícky alebo aj evanjelický kostol, mnohé z 13.–14. storočia (Rača, Doľany, Dolné Orešany, Modra, Svätý Jur, Šenkvice) a kaplnky, kláštory (Pezinok, Svätý Jur), či zvonice (Smolenice, Svätý Jur, Viničné). Sú kultúrnymi pamiatkami pôvodných obyvateľov a spadajú do celkového koloritu danej obce. Miestne kostoly sa udržiavali a obce sa vždy snažili nájsť peniaze na ich rekonštrukciu, čomu vďačíme za ich dnešnú zachovalú podobu. Avšak Kostol a Kláštor Sv. Kataríny pri obci Dechtice v Trnavskom kraji takú starostlivosť nemal. Je to súbor zaniknutých budov františkánskeho kláštora zo 17.storočia.

Pomerne zachovalé múry môžu turisti vidieť počas zdolávania jednej z turistických trás vedúcich popri tejto pamiatke. Okolie je kategorizované, ako prírodná rezervácia s bohatým výskytom chránenej jašterice zelenej. V tesnom susedstve je vybudovaná i expozícia malokarpatskej lesnej úzkorozchodnej železnice s krátkym koľajiskom.

4. 3. 3 Kultúrno-osvetové zariadenia

V meste Pezinok sa nachádza Malokarpatské vinohradnícke múzeum. Formálne bolo múzeum zriadené uznesením Rady MsNV v Pezinku dňa 17. októbra 1960 s názvom Mestské historické múzeum Pezinok, pričom jeho sídlom sa stal meštiansky renesančný dom zo 17. storočia, situovaný v centre mesta na ulici M. R. Štefánika č. 4.

V dnešnej podobe je múzeum otvorené od roku 2008, kedy prešlo generálnou rekonštrukciou. Kladie silný akcent na vinohradníctvo, vinárstvo a najmä na víno z Malokarpatskej vinohradníckej oblasti. Múzeum ponúka prehliadku pivničnej expozície s najväčšou zbierkou vinohradníckych lisov v strednej Európe, príležitostné výstavy na rôzne témy, tvorivé dielne pre školy a degustácie malokarpatských vín vo svojich jedinečných priestoroch. Je organizátorom podujatia Sviatku sv. Urbana, medzinárodného šachového turnaja Memoriál Richarda Rétiho, Keramických trhov a je jednou zo zastávok počas Dňa otvorených pivníc na Malokarpatskej vínnej ceste.

Spolu s občianskym združením Museum Vinorum je organizátorom Pezinských vínnych pivníc. Múzeum usporadúva príležitostne výstavy aj v zahraničí (napr. výstava Vinohrady, víno, ľudia bola v septembri 2005 prezentovaná v Európskom parlamente v Štrasburgu, neskôr vo Viedni a v Miloticiach, ČR).

Modra je okrem vinohradníctva známa i ako miesto pobytu a posledného odpočinku slovenského národovca Ľudovíta Štúra, ktorého pamätná izba i múzeum sú zvlášť pútavou atrakciou. Hlavným poslaním múzea je akvizícia, dokumentácia a prezentácia materiálov dotýkajúcich sa života, činnosti a diela Ľudovíta Štúra a jeho generácie na pozadí slovenského národopisného, sociálneho, kultúrneho a literárneho pohybu v období slovenského národného obrodzenia. Druhou sférou záujmu sú dejiny mesta, modranská keramika a diela výtvarného umenia so vzťahom k Štúrovi a mestu. Múzeum sídli v dome č. 84 na námestí v Modre, v ktorom zomrel Ľudovít Štúr.

4. 3. 4 Pamätníky a pomníky, miesta bojov

Ako som už spomínala v histórii oblasti Malé Karpaty, toto územie bolo významné počas i po druhej svetovej vojne. Mestá v oblasti boli dejiskom víťazstiev i pádov. Ale aj miestom, kde sa v minulosti udiali bitky, ako napr. Bitka pri Lamači, čo bolo záverečné vojenské stretnutie rakúskej a pruskej armády v Rakúsko-pruskej vojne v roku 1866. Pamätník tejto bitky je v lese nad Lamačom.

Azda najznámejším pamätníkom je Slavín, pamätník a jediný funkčný vojenský cintorín v Bratislave. Majestátne sa vypína nad mestom a je akousi dominantou spolu s hradom. Slávnostne bol odhalený pri príležitosti 15. Výročia oslobodenia mesta Sovietskou armádou dňa 3. apríla 1960.

Pomníkom s podobným účelom je aj pamätník osloboditeľom na Mladobošlavskej ulici v Pezinku. Postavil ho roku 1971 na počesť oslobodenia Pezinka Sovietskou armádou (1. 4. 1945). Pomníkov a pamätníkov na počesť padlým počas druhej svetovej vojny nájdeme v lesoch malých Karpát viacej, ako aj spomienky na partizánov.

Ďalším, nemenej významným, je Mohyla Milana Rastislava Štefánika na Bradle. Nachádza sa nad cestou medzi mestami Brezová pod Bradlom a Košariská a slúži ako pocta a zachovanie pamiatky veľikánovi našich národných dejín.

4. 3. 5 Folklor

Oblasť Malých Karpát a Záhoria tvorí významnú zložku slovenského ľudového umenia a folklóru. Významná je svojrázna architektúra, kroje, výšivkárstvo a čipkárstvo, rezbárstvo a nástenné maľby – maľované ohniská a najmä známa modranská keramika.

Historické korene modranskej keramiky siahajú až do 14. storočia. Základným krokom k organizovanej forme ručnej remeselnej výroby je založenie hrnčiarskeho cechu v roku 1636. Dnešná podoba podniku sa ustálila v roku 1952, keď sa dostala do zväzu výrobných družstiev s terajším názvom Slovenská ľudová majolika. Začiatkom 60-tych rokov sa Slovenská ľudová majolika zlúčila s výrobným družstvom Kroj ako jeho prevádzka, pričom ostal pôvodný názov.

V roku 1968 sa podnik osamostatnil a dodnes stojí pod vlastným vedením ako samostatné ľudovo-umelecké výrobné družstvo.

Tak ako v minulosti, tak aj teraz, celá výroba prebieha ručne. Jedinečnosť modranskej majoliky spočíva predovšetkým v jej ručnom spracovaní, od vytáčania na elektrickom hrnčiarskom kruhu, až po maľbu dekóru. Svojou pestrosťou foriem, jedinečným estetickým výrazom a kvalitou spracovania patrí k najtypickejším nositeľom ľudovoumeleckých tradícií na Slovensku. Slovenská ľudová majolika je držiteľom certifikátu zdravotnej nezávadnosti a držiteľom ochrannej známky a názvu MODRANSKÁ MAJOLIKA.

V každej obci či kráľovskom meste víta turistov tradícia ľudovej kultúry. Charakterizuje ju pestrý kroj, osobitá architektúra s pomaľovaním stien domov a bytov ľudovými motívmi a tiež svojrážna dychová hudba. Napr. Vajnory ako najrázovitejšia časť Bratislavy, pútajú folklórom i Pamätným domom s expozíciou Vajnorského roľníka a vinohradníka. Funguje tu detský folklórny súbor Vajnoráčik - Slováčik a Vajnorský folklórny spolok.

Slovenský a Chorvátsky Grob si zachovali tradičné výšivkárске a čipkárске umenie, ako aj ornamentálne maľovanie ohnísk. Steny domov sú zdobené maľovanými ornamentmi a na cintoríne sú zachované starodávne drevené kríže. Zvláštnosťou je aj gastronomická ponuka, typická pre túto oblasť, akou je obdobie husacích hodov, zvýraznená chuťou tamojších vín.

4. 3. 6 Archeologické náleziská

Oblasť Malých Karpát je bohatá na archeologické a paleontologické lokality. Dávajú za pravde faktu, že toto územie bolo obývané už v dávnych časoch, čomu nasvedčujú uvedené pamiatky.

- Sandberg – piesková jaskyňa

Svetoznáme paleontologické nálezisko ležiace na okraji Devínskej Novej Vsi, ktoré tvoria zvyšky treťohorného mora. Našlo sa tu okolo 300 druhov skamenelín, ale aj zuby žraloka, stavec veľryby, či fragmenty kostier opíc. Dôvodom ochrany je aj bohatá flóra a fauna.

- **Hradisko Molpír**
Nachádza sa na vrchu Molpír nad obcou Smolenice. Je to významná pamiatka z čias šiesteho storočia pred Kristom. Našli sa tu pozostatky z budov a opevnení, kostí a rôzne artefakty, dokazujúc vyspelú remeselnú výrobu.
- **Zámčisko**
Staroslovanské hradisko na úbočí kopca, asi 2 km od Harmónie. Zreteľné stopy obranných valov a priekop, archeologické nálezy vojenského typu.
- **Praveké hradisko Prašník**
Nachádza sa medzi obcou Prašník a Košariská. Najstaršie osídlenie pochádza z neskorej kamennej doby, neskôr sídlisko Keltov i Slovanov.
- **Pohanská**
Mohutné hradisko na rovnomennom vrchu nad obcou Plavecké Podhradie, nachádza sa tu archeologické nálezisko z čias keltskej a rímskej doby. Dodnes sú zachované viditeľné stopy sídelných jám a valov.
- **Jaskyňa Deravá skala**
V oblasti Malých Karpát sa nachádza viacero jaskýň, no z kultúrno – historického aspektu je najvýznamnejšia jaskyňa Deravá skala. Predstavuje lokalitu, ktorá bola osídlená človekom už v paleolite. Tvorí ju 26 metrov dlhá a 15 metrov široká portálová sieň s chudobnou výzdobou. Je voľne prístupná.
- **Jaskyňa Tmavá skala**
Nachádza sa na území obce Plavecký Mikuláš, vo výške 410 m n. m. a je to významné geomorfologické miesto. Má aj dôležitý paleontologický význam, lebo sa tu našli kosti jaskynného medveďa.
- **Jaskyňa Veľká pec**
Leží medzi obcami Prašník a Šterusy, je to skalný previs vo výške 438 m n. m.. Dôležitá lokalita s fosílnymi nálezmi jaskynného medveďa, hyeny, divého koňa, mamuta, soba a iných.

4. 4 Organizované podujatia

4. 4. 1 Kultúrne podujatia

Medzi najvýznamnejšie podujatia v tejto oblasti patrí udalosť vinobrania, ktorá sa koná väčšinou tretí víkend v septembri, ako rozlúčka s letom a tým spojenými prácami okolo viniča. Tieto tradičné obaračkové slávnosti sa konajú v meste Modra, Pezinok, v mestskej časti Bratislava – Rača. Udalosť sprevádza pestrá ponuka gastronomických špecialít s bohatým kultúrnym programom.

Každý druhý rok v Modre organizujú slávnosti remeselníkov a vinárov pod názvom „Burčiak v keramike“. Je to jarmok ľudových remesiel a mladého vína v centre Modry, spojený s kultúrnym programom.

Ďalšou z úspešných akcií je ochutnávka burčiaku z fontány Svätého Floriána v Modre, v parku na pravé popoludie, ktoré organizuje Malokarpatská turistická informačná kancelária a VINCÚR – Modranský spolok vinohradníkov a vinárov. Každoročne sa koná v novembri „Deň otvorených pivníc“, kedy má návštevník možnosť ochutnať víno od Bratislavy až po Trnavu. Otvorených býva cez 140 pivničiek, s bohatou účasťou milovníkov vína a vinárskeho remesla. Je to jedinečné podujatie, kde vinári majú skvelú príležitosť na propagáciu svojho vína. Organizátorom tohto podujatia je združenie Malokarpatská vínna cesta.

Malokarpatská vínna cesta je združenie, ktoré sa cieľavedome snaží propagovať a predávať produkt tohto jedinečného regiónu, čo je vinársky priemysel, a s tým spojené vyžitie v oblasti kultúry, spoznávania prírody a celého krajinného celku. Členmi tohto združenia sú cestovné kancelárie, gastro zariadenia a ubytovacie zariadenia, informačné kancelárie, múzeá s vinárskou tematikou, remeselníci, vinári, vinárske spolky a vinotéky. Malokarpatská vínna cesta v sebe spája niekoľko fenoménov - víno, krajinu, históriu a gastronómiu oblasti rozloženej medzi Bratislavou a Trnavou ako veľkými centrami juhozápadného Slovenska. Malokarpatská vínna cesta, ktorá sa z myšlienky už zmenila na ponuku celoročného programu podujatí viazaných na činnosti spojené s pestovaním viniča a výrobou vína i ponuku zariadení, typických pre tento vinohradnícky región. Na Malokarpatskej vínnej ceste sa nepoteší iba milovník vína - rovnakú šancu má aj milovník architektúry, histórie či putovania prírodou - veď cesta medzi vinicami je osviežením pre telo i dušu.

4. 4. 2 Športové udalosti regionálneho, národného a medzinárodného významu

V oblasti Malých Karpát sa ako jediná verejná športová udalosť, konajú medzinárodné automobilové preteky do kopca na horskom priechode Pezinská Baba. Avšak o to viac je toto podujatie obľúbené a má už vytvorenú stabilnú tradíciu i návštevnosť. Ide o automobilové preteky do vrchu s medzinárodnou účasťou a bohatým sprievodným programom.

4. 4. 3. Obchodné udalosti – výstavy, veľtrhy, salóny

V Pezinku sa každoročne konajú Vínné trhy, čo je medzinárodná súťaž a výstava vín s dobrým menom a tradíciou. Počas trhov sa konajú odborné degustácie vín a udeľujú ocenenia.

V Modre sa koná regionálna výstava VITIS AUREA, ktorú organizuje Modranský spolok vinohradníkov a vinárov – VINCÚR. Prezentujú sa tu a súťažia lokálni vinári. Menšie výstavy vín sa konajú i v ďalších obciach regiónu.

4. 4. 4 Turistické podujatia

Oblasť Malých Karpát ponúka ideálne podmienky pre turistiku. Lesy, v ktorých nájdete množstvo nenáročných turistických chodníkov, sú prevažne listnaté a nízko položené, čiže zaručujú príjemnú prechádzku prírodou aj pre menej zdatných návštevníkov. Navštevujú ich hlavne obyvatelia okolitých miest, napríklad hlavného mesta Bratislavy. Malé Karpaty sú ideálnym miestom na víkendovú turistiku a pobyt v prírode za účelom zotavenia sa z hektického mestského prostredia.

Konajú sa tu turistické pochody na dlhé trate organizované dobrovoľníckym združením Malokarpatský diaľkoplaz.

V tejto súvislosti vznikol i mesačník s názvom Malokarpatský diaľkoplaz. Vychádza, ako zborník nezávislých prispievateľov s turistickou tematikou oblasti Malých Karpát. Dobrovoľní nadšenci z diaľkovej turistiky tu uverejňujú svoje skúsenosti, informácie, rozpis pochodov, pamäti, poznatky a múdrosti, i prípadné perličky z pochodov. Ďalej sa v tomto mesačníku uvádzajú i pripravované stretnutia.

Členovia berú turistiku komplexne, čiže sa jej nevyhýbajú ani počas zimných mesiacov a organizujú i lyžiarske trasy, či turistiku po zasnežených chodníkoch. Tento mesačník je možné získať v tlačenej forme na organizovaných pochodoch alebo na ich web stránke. Informácie o turistických trasách môžu obyvatelia nájsť i v turistickej informačnej kancelárii v Modre alebo na internete. Možnosti pre turistiku ponúkajú prírodné hodnoty Malých Karpát, ako aj konkrétne mierne vrcholy, nachádzajúce sa v tejto lokalite, ako napr.:

- Záruby, 768 m n. m.,
Najvyšší vrch Malý Karpát, nachádza sa neďaleko obce Smolenice.
- Vysoká, 754 m n. m.,
Druhý najvyšší vrch Malých Karpát, nachádza sa nad obcou Kuchyňa.
- Veľká Homola, 709 m n. m.,
Vrchol, ktorý sa nachádza asi 4 km od mesta Modra, je na ňom postavená drevená rozhľadňa vysoká asi 20 metrov.
- Pezinská baba, 527 m n. m.,
Sedlo v hlavom hrebeni Malých Karpát, asi 12 km od mesta Pezinok, nachádza sa tu nevelké lyžiarske stredisko s tromi zjazdovými traťami a vlekom Tatrapoma. V lokalite je viacero chát a turistických chodníkov.
- Kukla, 564 m n. m.,
Samostatný vrch nad obcou Dubová.
- Devínska Kobyla, 514 m n. m.,
Malokarpatský vrch v Bratislave, leží medzi Devínom, Devínskou Novou vsou a Dúbravkou. Nachádza sa tu náučný chodník.
- Kamzík, 439 m n. m.,
Vrch nad Bratislavou, ktorý je významným strediskom cestovného ruchu v Bratislave.
- Molpír, 354 m n. m.,
Leží nad obcou Smolenice a je známy, ako pôvodné praveké a slovanské hradisko. Je súčasťou náučného chodníka.

- Osada Piesok, 472 m n. m.,
Osada patriaca do katastra Modry. Je to jedno z najnavštevovanejších turistických stredísk Malých Karpát, s možnosťou ubytovania, stravovania, kúpania a lyžovania. Centrom osady je Zochova chata, pomenovaná podľa národovca a evanjelického farára Samuela Zocha. V apríli roku 2011 sa ukončila najrozsiahlejšia rekonštrukcia objektu a vznikol tu štvorhviezdičkový hotel Zochova chata. Tým sa stáva táto oblasť atraktívnejšou a prístupnejšou pre širokú verejnosť.
- Štefánikova magistrála,
Červeno značená turistická trasa (0701) od Devína po mohyly na Bradle, prevažne ako vrcholová trasa Malých Karpát. Ďalej pokračuje cez celé Slovensko až na Duklu, pod názvom „Cesta hrdinov SNP“. Od Bratislavy je aj súčasťou medzinárodnej diaľkovej turistickej trasy E 8.
- Štúrova lavička 230 m n. m.,
Pamätník s tabuľou a symbolickou lavičkou na modro značenom chodníku asi 3,5 km od Modry. Počas svojho pobytu u brata a pôsobenia na tunajšom gymnáziu Ľudovít Štúr na tomto mieste veľmi rád trávil voľné chvíle.
- Traja jazdci 667 m n. m.,
Rozorvané skalné útvary západne od Veľkej Homole. Obľúbený cieľ výletov, s možnosťou horolezeckého výcviku na cvičných skalách. Križovatka turistických značkovaných trás.

4. 5 SWOT analýza cestovného ruchu v Malých Karpatoch

Silné stránky

Dobré klimatické podmienky
Čistota ovzdušia v rekreačných oblastiach
Výborná geografická poloha
Možnosť pobytu počas celého roka
Množstvo turistických trás a cyklotrás
Prírodný potenciál v podobe lesov,
kopcov, lúk a vodných nádrží
Bohatá fauna a flóra v oblasti
Významne archeologické náleziská
Fond kultúrnych a historických pamiatok
Možnosti ubytovania a stravovania
Zachované tradície v oblasti
vinohradníctva a vinárstva a s tým
spojenie podujatia
Informačné centrá, hlavne v Modre

Slabé stránky

Slabá propagácia oblasti
Nedostatočná úroveň ubytovacích
a stravovacích zariadení
Nedostatočné využitie prírodného
potenciálu
Útlm tradičných remesiel
Zlý technický stav kultúrnych pamiatok
Niektoré pamiatky nie sú sprístupnené
Zlá prepojenosť medzi združeniami
Ničenie prírodných lokalít

Priležitosti

Podpora rozvoja regiónu zo strany štátu
Výstavba a rekonštrukcia zariadení
v prírodnom prostredí na rekreáciu
Obnova kultúrnych a historických
pamiatok
Budovanie a udržiavanie náučných
chodníkov, cyklotrás
Vytvorenie nových informačných
stredísk
Rozvoj poznávacieho cestovného ruchu
Zvyšujúca sa úroveň kvality služieb
Vznik eko-fariem a rozvoj vidieckeho
turizmu
Rozvoj „vinárskej“ turistiky

Ohrozenia

Klimatické zmeny, zlý dopad na rast
viniča
Chátranie kultúrnych pamiatok
Strata ľudových tradícií
Nedostatok kapitálu
Výrub lesov kvôli stavbe infraštruktúry
Nedostatočná ochrana prírodného fondu
Rast cien pri nízkej úrovni služieb

Z vypracovanej SWOT analýzy cestovného ruchu v Malých Karpatoch je zrejmé, že oblasť disponuje bohatou ponukou prírodných a kultúrnych pamiatok, vhodnými klimatickými podmienkami, ako aj celkom dobre vybudovanou infraštruktúrou a prístupom do oblasti. Všetky zistené silné stránky sú stabilným pilierom rozvoja cestovného ruchu v tejto lokalite, ktoré však nie sú nedotknuteľné. Existujú faktory, ktoré môžu viesť k narušeniu alebo zničeniu tohto potenciálu. Väčšinu hrozieb je možné predvídať a riešiť, no napr. zmenu klimatických podmienok iba jednotliviec neovplyvní. Príležitostí pre rozvoj je mnoho, no je potrebné eliminovať slabé stránky tejto lokality a snažiť sa o ich čiastočné, prípadne úplné odstránenie. Vzhľadom k uvedenému je nutné hľadať a vykonávať také riešenia a nápravy, ktoré budú viesť k zvýšeniu počtu pozitív v tejto oblasti, aby bola pre návštevníka atraktívnejšia.

ZÁVER

Na záver by som rada uviedla, že písanie a koncipovanie tejto práce bolo pre mňa veľkým prínosom. Dozvedela som sa množstvo nových a detailnejších informácií o prírodných krásach Malých Karpát, o pamiatkach ukrytých v tejto oblasti, ako aj ďalšie zaujímavosti, ktoré robia pre mňa túto oblasť ešte viac atraktívnejšou. Úplne fascinujúce sú pre mňa archeologické a paleontologické náleziská, ktoré sú dôkazom života v tejto oblasti už v dávnych časoch. Hlavný cieľ práce sa splnil popísaním jednotlivých objektov cestovného ruchu v tejto oblasti, najmä detailným zobrazením primárnej ponuky. Upriamila som pozornosť na pohorie Malé Karpaty, ako na oblasť s bohatým a kvalitným potenciálom pre uskutočňovanie a rozvoj cestovného ruchu.

Rovnako boli splnené i čiastkové ciele. Pre lepšie chápanie cestovného ruchu, ako pojmu, s ktorým sa v tejto práci narába, som priblížila i jeho definíciu, pôvod a rozdelenie. Je zrejmé, že cestovný ruch je moderné odvetvie, ktoré môže mať obrovský prínos pre ekonomiku krajiny, ako aj pre jej meno v povedomí iných štátov.

Preto je dôležitá ochrana prírodných a kultúrnych pamiatok, ktoré sú základom pre cestovný ruch. Malé Karpaty sú oblasť s dostatočným potenciálom, ktorý presvedčí návštevníka, aby do tejto oblasti zavítal. Ponúkajú nielen krásnu prírodu a pamiatky, ale aj nenahraditeľné tradície, ktoré má návštevník možnosť vidieť ešte aj v dnešnej dobe. Skvostom tejto oblasti je tradícia pestovania viniča, a s tým spojená výroba vína. Vinárska kultúra v mestečkách v Malých Karpatoch je očarujúca a ponúka neopakovateľné zážitky a dojmy.

Avšak na základe analýzy som zistila, že oblasť má i slabé stránky, ktoré je potrebné odstraňovať a snažiť sa, aby opäť nevznikali. Negatívnym faktorom je hlavne slabá propagácia tohto územia a jednotlivých pamiatok, či produktov. Rada by som sa venovala týmto problémom v diplomovej práci. Upriamila by som sa na analýzu slabých stránok, ich elimináciu a hľadanie riešení, ako oblasť Malých Karpát viac zviditeľniť, ako aj na najväčšie atraktivity, ktoré potrebujú lepší predaj. Ďalej ma zaujalo združenie Malokarpatská vína cesta, ktorá tiež potrebuje skvalitniť svoju podporu predaja a propagáciu ich podujatí. V práci by som chcela poukázať i na dôležitosť ochrany Malých Karpát, ako chránenej krajinnej oblasti, kde treba popri rozvoji cestovného ruchu, dbať predovšetkým na ochranu prírodného potenciálu.

LITERATÚRA A PRAMENE

ESPRIT Banská Štiavnica a kol. *Atlas krajiny Slovenskej republiky*. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia, Banská Bystrica : Agentúra životného prostredia, 2002. ISBN 80-88833-27-2

FÁBRYOVÁ, M. a kol. *Malé Karpaty – Bratislava : turistická mapa : mierka 1 : 50 000*. Harmanec : Vojenský kartografický ústav, 2007.

CIMRA, J. a kol. *Geografia Slovenska*. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2008. 351 s. ISBN 97-88080944-22-3.

GÚČIK, M. *Základy cestovného ruchu*. Banská Bystrica : Ekonomická fakulta UMB v Banskej Bystrici, Občianske združenie Ekonómia, 2000. 152 s. ISBN 80-8055-355-6.

KASPAR, C. – BOHUŠOVÁ, E. *Základy cestovného ruchu*. Banská Bystrica : Cestovateľ, 1995. 142 s. ISBN 80-9011-665-5.

KOLEKTÍV AUTOROV, *Slovenská republika - hrady, zámky, kaštiele*. Harmanec : VKÚ, 2002. 75 s. ISBN 80-8042-299-0.

DURDOVANSKÁ, K. *Správa o predstave rozvoja niektorých oblastí v Malých Karpatoch, informácie o chránených územiach*. 2011. [osobná komunikácia]. 2011. [cit. 2011.28.3]. e-mail: katarina.durdovanska@sopsr.sk

Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva. 2010. Dostupné na internete:

<<http://www.pamiatky.sk/pamiatky/pamiatkovy-urad/zoznam-svetov-oho-kult-Orneho-dedioestva/>>

Deklarácia Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane kultúrneho dedičstva. 2001.

Dostupné na internete:

<<http://www.culture.gov.sk/kulturnededicstvo/ochranapamiatok/vsledky/deklaracia-o-ochrane-pamiatok>>

Správa CHKO Malé Karpaty. 2001. Dostupné na internete:

<<http://www.sopsr.sk/index.php?page=posobnost&id=12>>

Štruktúra maloplošných chránených území CHKO Malé Karpaty. 1994. Dostupné na internete: <http://www.sazp.sk/slovak/struktura/copk/chko/Male_Karpaty/>

Malokarpatská turistická informačná kancelária v Modre. 2011. Dostupné na internete: <<http://www.tik.sk/index.php?id=766>>

Malokarpatská vínna cesta. 2010. Dostupné na internete: <<http://www.mvc.sk/>>

Malokarpatské múzeum v Pezinku. 2008.

Dostupné na internete: <<http://www.muzeumpezinok.sk/>>

Múzeum Ľudovíta Štúra v Modre. 2009. Dostupné na internete: <<http://www.snm.sk/?428>>